

mutat ezekben Kiss Lajos nemcsak a kemény, következetes kritikai ítéletre, hanem a művészi értékek felfedezésére is. Az „új” felismerésére és segítésére is találunk a kötetben kitűnő példát, éppen Illyés Gyula *Új versek* című kötetének értő, a versek mélyén rejlő fordulatot meggyőzően érzékeltető kritikájában. De megállapíthatjuk azt is, hogy nem hódol be külföldi nagy tekintélyeknek sem. Beckett *O, azok a szép napok!* című drámájának szegedi bemutatóját alkalmasnak látta arra, hogy művészetének alapvető gyengeségeire rámutasson. Igen részletes, találó elemzése után (ezt a bemutatót véletlenül én is láttam Szegeden), így összegez: „Beckett Franz Kafkához képest nem mond újat. Nem mélyebb és nem sekélyesebb, csak külső formáinak bizarrságával különbözik.” Majd elgondolkozik azon, hogy vajon mi tetszett benne, mit tapsoltak a hallgatók, illetve nézők. S mindjárt meg is felel rá: „Úgy gondolom, hogy közel járok az igazsághoz, ha azt mondom: tapsoltak egy műnek, melynek mélység- és eredetiséglátszata van.” (Persze, az is lehet, hogy nem is a műnek tapsoltak, csak a színészi teljesítménynek, mert az megérdemelte — ezt Kiss Lajos is elismeri.)

Nehéz volna eldönteni, hogy Kiss Lajosban a vitakozót, az elvi meggyőződését szenvedélyesen hirdető esztétát, vagy a műveket megalkuvás nélkül bíráló, de értékeiket is kereső, megértő kritikust értékeljük-e inkább. Én úgy hiszem, hogy színvonalas irodalomelméleti és kritikai munkássága még jelentősebbé válik, ha elméleti cikkeiben is közelebb kerül a kritikáiban érezhető egyénibb, hajlékonyabb szemlélethez. (*Szépirodalmi*, 1975.)

SERES JÓZSEF

